

Αθήνα

18 Σεπτεμβρίου 1985

Αριθ. Πρωτ. 17/85

Π ρ ο ς

Τον κ. Υφυπουργόν Τύπου

Ε ν τ α ύ θ α

Αναφορικά με τα ερωτήματα που αναφέρονται στο υπ' αριθμ. 478/1985 έγγραφό σας, δηλαδή: α) αν εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 17 του α.ν. 1092/1938 η διοργάνωση λαχείων ή παιχνιδιών για τους αναγνώστες της εφημερίδας ή περιοδικού, είτε από την ίδια την εφημερίδα ή το περιοδικό, είτε από τρίτον δια μέσου της εφημερίδας, με προσφορά δώρων μεγάλης αξίας, είτε από την ίδια την εφημερίδα ή το περιοδικό, είτε από τρίτο πρόσωπο, β) αν εμπίπτει στην παραπάνω διάταξη, η διοργάνωση, ανακοίνωση και διαφήμιση από εφημερίδα ή περιοδικό, λογοτεχνικού διαγωνισμού ανάμεσα στους αναγνώστες τους, με την παροχή μεγάλων χρηματικών επάθλων για αυτούς, και γ) αν εμπίπτει στην ίδια διάταξη η διοργάνωση από τις στήλες εφημερίδας ή περιοδικού του παιχνιδιού BINGO, έχομε την τιμή να σας γνωρίσομε, ότι η γνώμη μας στα παραπάνω ερωτήματα είναι η ακόλουθη :

I.- Σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 1 του α.ν 1092/1938, (όπως αυτό συμπληρώθηκε με α.ν 1169/1938), που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 592 παρ. 1, στ ΚΠΔ και επανήλθε πάλι σε ισχύ, μετά την κατάργηση του από το ν.δ 316/1969, με το άρθρο 2 ν. 10/1975, απαγορεύεται με ποινικές κυρώσεις κάθε 'χαριστική επίδοση' από εφημερίδες ή περιοδικά προς το αναγνωστικό τους κοινό, δηλαδή η χορήγηση δώρων μετά ή και χωρίς λαχνό, χρηματικών βραβείων, βιβλίων και οποιασδήποτε άλλης παροχής.

Σκοπός της παραπάνω απαγορευτικής διατάξεως, που δεν είναι αντίθετη στο άρθρο 14 παρ. 1 Συντ. 1975, είναι η παρεμπόδιση του αθέμιτου μεταξύ των εφημερίδων και περιοδικών επαγγελματικού ανταγωνισμού, με τη διανομή δώρων κλπ, που παρεκκλίνουν τον τύπο από το βασικό προορισμό του. (Α. Μποροπούλου, Ερμηνεία των περί τύπου νόμων κλπ, 1958, σ. 83, Γνωμ. Εισ. ΑΠ, 37/1946, θ, ΝΖ, 56).

Με την παρ. 3 του παραπάνω άρθρου απαγγέλλονται και ποινικές κυρώσεις σε βαθμό πλημμελήματος, τόσο για την παράβαση της παρ. 1, όσο και της παρ. 2 αυτού που η τελευταία περιέχει απαγόρευση δημοσιεύσεως "επαγγελιών" γενικά για κάθε παροχή.

II.- Οι παραβάσεις του άρθρου 17 παρ. 1, 2 α.ν 1092/1938 αποτελούν εγκλήματα τύπου και ειδικότερα "αστυνομίας τύπου" (Ολ. ΑΠ 1255/1930, θ, ΜΒ, 69, Γνωμ. Εισ. ΑΠ 37/1946, ο.π.) και όχι εγκλήματα δια του τύπου τελούμενα. Σύμφωνα δε με τη ρητῆδιάταξη της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, μπορεί να έχουν ως δράστες μόνο τον εκδότη ή το διευθυντή της εφημερίδας ή του περιοδικού. Έτσι όμως ανήκουν στην κατηγορία των "ιδιαιτερων εγκλημάτων" (DELICTA PROPRIA), στα οποία αυτός που δεν έχει τις παραπάνω ιδιότητες (διευθυντή ή εκδότη) μόνο ως συμμετοχος σ'αυτή μπορεί να χαρακτηρισθεί. (Ν. Χωραφά, Ποινικό Δίκαιο, τομ. Α 1971, παρ. 50, σ. 181). Έτσι λοιπόν, αν η παραπάνω "χαριστική επίδοσ" ενεργείται γενικά όχι από το διευθυντή ή εκδότη της εφημερίδας ή του περιοδικού, αλλά από τρίτο πρόσωπο που βρίσκεται έξω από αυτές, τότε στην περίπτωση αυτή δε στοιχειοθετείται η παράβαση του άρθρου 17 α.ν 1092/1938, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν. Στην περίπτωση αυτή, δε μπορούν να θεωρηθούν ούτε ως έμμεσοι αυτουργοί ο διευθυντής ή ο εκδότης της εφημερίδας ή του περιοδικού, της παραβάσεως του άρθρου 17 α.ν 1092/

1938, γιατί δεν συντρέχουν οι γιαυτό νόμιμες προϋποθέσεις. Το νομοθετικό κενό που ενώ διαπιστώνεται δε μπορεί να καλυφθεί με την αναλογική ερμηνεία, γιατί απαγορεύεται αυτή από το άρθρο 7 παρ. 1 Συντ. 1975, αφού έσσι επεκτείνεται η ποινική ευθύνη. Μπορεί όμως αυτό να συμπληρωθεί νομοθετικά, αν κριθεί βέβαια αναγκαίο, σε μελλοντική νομοθετική μεταρρύθμιση.

Για τους ίδιους λόγους ούτε και η δημοσίευση στη εφημερίδα ή το περιοδικό της παραπάνω 'επαγγελίας περί πάσης οιασδήποτε παρσχής'', η οποία όμως παρέχεται από τρίτον και όχι από τον διευθυντήν ή εκδότην αυτών, μπορεί να στοιχειοθετήσει την παράβαση της παρ. 2, α του άρθρου 17 του α.ν 1092/1938.

III.- Η προκήρυξη από εφημερίδα ή περιοδικό λογοτεχνικού διαγωνισμού μεταξύ του αναγνωστικού κοινού των και η βράβευση στη συνέχεια από αυτές των σχετικών έργων με χρηματικά έπαθλα ή άλλες παροχές (δωρεά συνδρομή, κλπ) θα μπορούσε καταρχή να υποστηριχθεί, ότι εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 17 α.ν 1092/1938, αφού και στην περίπτωση αυτή υπάρχει μιά εκ πρώτης όψεως 'χαριστική επίδοση', υπό τη μορφή χρηματικών βραβείων ή άλλων παροχών. Αν όμως αναλογισθεί κανείς, ότι οι παραπάνω βραβεύσεις έχουν ως ισότιμο τουλάχιστο αντιστάθμισμα τα αντίστοιχα πνευματικά δημιουργήματα, για τα οποία, όμως είναι γνωστό, δεν είναι ικανοί οι άνθρωποι, τότε καταλήγει τελικά στο συμπέρασμα, ότι στην παραπάνω περίπτωση δεν υπάρχει πλέον 'χαριστική επίδοση'. Άλλωστε στην περίπτωση που προαναφέρθηκε δεν υπάρχει και κίνδυνος δημιουργίας αθέμιτου επαγγελματικού ανταγωνισμού μεταξύ των εφημερίδων ή περιοδικών, αφού η συμμετοχή σε τέτοιας μορφής διαγωνισμό είναι από τη φύση του πράγματος μικρή. Ενδεχόμενα μόνο, στην περίπτωση που τα προσφερόμενα

Γ' όζει
JCB

χρηματικά έπαθλα είναι ασυνήθως υψηλά και πολυάριθμα, θα μπορούσε να ερευνηθεί, αν για την επί πλέον, από το συνηθισμένο, διαφοράν μπορεί να στοιχειοθετηθεί η έννοια της «χαριστικής επίδοσης», όταν ο αριθμός αυτών που δήλωσαν συμμετοχή στον παραπάνω διαγωνισμό είναι ασυνήθως μεγάλος, και προκαλεί αισθητή αύξηση της κυκλοφορίας των εφημερίδων ή περιοδικών.-

IV.- Για το ζήτημα, αν η διενέργεια από τις στήλες εφημερίδας ή περιοδικού του παιχνιδιού BINGO εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις για τα παίγνια (ΒΔ 29/1971, ΦΕΚ, Α, 21) ή για τα λαχεία (ν.ΑΧΛ/1887 και ν. ΓΓΟ/1909), παρατηρώ τα παρακάτω:

Το παιχνίδι BINGO, που διενεργείται από τις στήλες εφημερίδων ή περιοδικών, σε συνεργασία με τρίτο πρόσωπο, το οποίο βρίσκεται έξω από αυτά και είναι εκείνος που καταβάλλει τα δώρα στους τυχερούς αναγνώστες δεν στοιχειοθετεί μεν, όπως προαναφέρθηκε, την παράβαση του άρθρου 17 α.ν 1092/1938, πλήν όμως εμπίπτει στην έννοια των τυχερών παιχνιδιών, σύμφωνα με το νομοθετικό ορισμό για αυτά του άρθρου 1 παρ. 2 ΒΔ 29/1971, αφού η έκβαση του εξαρτάται αποκλειστικά από τη τύχη. Η κατάταξη ή ακόμα και η μετάταξη κάποιου παιχνιδιού σε μια από τις τρεις κατηγορίες (τυχερά, μικτά, τεχνικά) που προβλέπει ο νόμος, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξεως (άρθρο 1 παρ. 3 ΒΔ 29/1971), που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 4517/Φ141/6/18-18/2/1970 απόφαση του παραπάνω Υπουργού, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, Β, 4, 1971, το παιχνίδι BINGO κατατάχθηκε στη κατηγορία των τυχερών παιχνιδιών, και η κατάταξη του αυτή, διατηρήθηκε και με το μεταγενέστερο υπ' αριθ. 1/29-5-1978 πρακτικό του Γνωμοδ. Συμβουλίου Παιγνίων του ιδίου Υπουργείου.

Κατά το άρθρο 4 ΒΔ 29/1971, τα τυχερά παιχνίδια απαγορεύ-

ονται γενικά σ' όλη την Ελληνική Επικράτεια, κατά δε το άρθρο 7 παρ. 1, δ ΒΔ 29/1971 οι παίκτες τυχερών ή μικτών παιχνιδιών που συλλαμβάνονται μόνο αυτόφωρα τιμωρούνται με χρηματική ποινή και φυλάκιση μέχρι τριών (3) μηνών, οι δε κατά συνήθεια ή κατ'επάγγελμα παρέχοντες 'άσυλον' σε παίκτες τυχερών ή μικτών παιχνιδιών τιμωρούνται με χρηματική ποινή και φυλάκιση μέχρι πέντε ετών.

Από τα παραπάνω προκύπτει καθαρά, ότι η διενέργεια του τυχερού παιχνιδιού BINGO που προαναφέρθηκε, απαγορεύεται γενικά, άρα και από τις στήλες ακόμα εφημερίδας ή περιοδικού, και οι παίκτες του που συλλαμβάνονται αυτόφωρα τιμωρούνται ποινικά.

Αμφιβολία μόνο μπορεί να ανικύψει, αν για την παραπάνω απαγορευμένη λειτουργία του παιχνιδιού που προαναφέρθηκε, οι διευθυντές ή οι εκδότες των εφημερίδων και περιοδικών μπορεί να θεωρηθούν ότι παρέχουν 'άσυλο' στους παίκτες του παιχνιδιού αυτού από το αναγνωστικό του κοινό, με την καταχώρηση στις στήλες τους των αναγκαίων δημοσιεύσεων για τη διεξαγωγή του παιχνιδιού αυτού, ώστε να έχουν τις ποινικές κυρώσεις του άρθρου 7 παρ. 1, γ ΒΔ 29/1971, αφού η αναλογική ερμηνεία για τη επέκταση της ποινικής ευθύνης απαγορεύεται, όπως προαναφέρθηκε στην περιοχή του ουσιαστικού ποινικού δικαίου.

V.- Όπως προκύπτει από τις οδηγίες κανονισμού, που διαλαμβάνονται στις διακηρύξεις των όρων διενεργείας και συμμετοχής στο παραπάνω παιχνίδι BINGO, αυτοί που κερδίζουν από τους παίκτες, ύστερα από την επιτυχή συμπλήρωση των σειθμών των καρτελλών τους, τελικά κερδίζουν τα διάφορα έπαθλα και χρηματικά δώρα μόνο με κλήρωση που γίνεται μεταξύ όλων των επιτυχόντων και η σειρά της κληρώσεως τους κανονίζει τελικά και το είδος δώρου που κερδίζουν αυτοί.

Στη δεύτερη λοιπόν φάση της διεξαγωγής του παραπάνω τυχερού παιχνιδιού, αναφορικά με το τρόπο κατανομής των επάθλων και

δώρων μεταξύ των νικητών, ανακύπτει το παραπέρα ζήτημα, αν υπάρχει στην περίπτωση αυτή σύσταση λαχείου.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. ΑΧΛ/1887 απαγορεύεται χωρίς ειδικό νόμο (πρβλ. όμοια και άρθρο 846 ΑΚ), η σύσταση αμφοτεροβαρούς λαχείου και η έκδοση και κυκλοφορία των σχετικών γιαυτό τίτλων, και η παραβίαση αυτής της διατάξεως έχει τις ποινικές κυρώσεις του άρθρου 5 του ιδίου νόμου. Είναι δε το λαχείο αμφοτεροβαρές, όταν οι συμμετέχοντες σ'αυτό απόκτησαν την ελπίδα κέρδους με την καταβολή του σχετικού αντιτίμου. (Γνωμ. Εισ. ΑΠ 1/1952, ΝοΒ, 10,395, Λιτζερόπουλος εις ΕρμΑΚ. 846, αριθ. 23, Αντωνιάδης εις Γεωργιάδη- Σταθοπούλου, ΑΚ, 846, αριθ. 6, Π. Φίλιου, Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο, τεύχος Ε, 1977, παρ. 33 Δ, σ. 478). Όταν λοιπόν για την παραπάνω συμμετοχή δεν καταβάλλεται πέρα από την κανονική τιμή αγοράς της εφημερίδας ή του περιοδικού και ιδιαίτερο αντίτιμο, προκειμένου για ετεροβαρές λαχείο, που δεν εμπίπτει στην παραπάνω απαγόρευση και έτσι και στην αντίστοιχη ποινική κύρωση, όπως αυτό συμβαίνει στην ερωτώμενη περίπτωση στην οποία η τιμή του λαχείου περιλαμβάνεται γενικά στην κανονική τιμή της εφημερίδας ή του περιοδικού χωρίς καμιά επιβάρυνση

θα πρέπει όμως να παρατηρηθεί, ότι στις περιπτώσεις αυτές, που επιδιώκεται, κατά κύριο λόγο η προσέλκυση αναγνωστικού κοινού μέ μέσα που έχουν το τυχερό ως κύριο χαρακτηριστικό τους, ναί μεν η χωρίς ειδικό αντίλλαγμα ή αντίτιμο συμμετοχή στις κληρώσεις δεν στοιχειοθετεί την έννοια του λαχείου, όπως προαναφέρθηκε, πλην όμως μπορεί η χορήγηση χρηματικών επάθλων ή άλλων παροχών μεγάλης χρηματικής αξίας, να στοιχειοθετεί την έννοια του αθέμιτου ανταγωνισμού, (Ν. Ρόκα, Αθέμιτος ανταγωνισμός 1975, σ. 62 επ), κατά την έννοια του ν. 146/1914, απέναντι στις άλλες εφημερίδες και περιοδικά που στηρίζουν την κυκλοφορία τους

μόνο στο ειδησεογραφικό και λοιπό περιεχόμενό τους. Το ζήτημα όμως αυτό είναι πραγματικό και θα εκτιμηθεί κάθε φορά από το αρμόδιο δικαστήριο.

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Κωνσταντίνος Σαμάτης